

N:o 19.

Ank. till Riksd. Kansli den 4 Febr. 1874, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående bidrag till en pensionskassa för enkor och barn efter prester och elementarlärare; Gifven Stockholms Slott den 9 Januari 1874.

Behovvet af en pensionsinrättning för enkor och barn efter prester och elementarlärare har länge varit erkändt. Till de grunder, hvilka i allmänhet kunna anföras för bildande af dylika inrättningar för embetsmäns enkor och barn, och hvilka föranledt representationen att lemna årliga bidrag till pensionsstaterna för enkor och barn efter civile och militäre embets- och tjenstemän, samt till folkskolelärares enke- och pupillkassa, kommer i detta fall ett särskildt statsintresse, nemligen angelägenheten att undanrödja de för religionsvården och den offentliga undervisningen menliga följderna af de genom saknaden af en sådan pensionsinrättning för ecklesiastik- och skolstaten föranledda extra nådåren. Frågan hade ock redan vid flera riksdagar och äfven inom stiftet varit föremål för allvarliga öfverläggningar, då Kongl. Maj:t den 26 Mars 1846 tillsatte en komité för utarbetande af förslag till en sådan pensionsinrättning för enkor och barn efter de till ecklesiastikstaten hörande embets- och tjenstemän, att derigenom alla extra nådår måtte kunna upphöra. Komiterade, hvilka den 11 December samma år afgåfvo sitt betänkande, föreslogo bildandet af särskilda pensionsinrättningar inom hvarje stift, ett förslag som dock icke fanns lämpligt att utföra. Ärendet togs derefter i förnyadt öfvervägande vid 1862—63 årens riksdag, då Presteståndet uppgjorde två särskilda förslag till en för hela rikets ecklesiastikstat gemensam enke- och pupillkassa, det ena utan, det andra med förutsättning

af elementarlärarnes deltagande i inrättningen. Presteståndet erinrar om svårigheten, att icke säga omöjligheten, för hvarje endast på delegarnes insatser grundad pensionsförening att både bereda de först inträdande några förmåner och derjemte konsolidera sin fond, hvarföre understöd af allmänna medel för bildande af den nu ifrågavarande icke kunde umbäras. Såsom tillgång i nämnda afseende hade Presteståndet beräknat dels ett års inkomst af hvarje presterlig beställning, der innehafvaren med döden afginge utan att efterlemna enka eller barn, som vore berättigade till nådår; äfvensom sådana inkomster, hvilka af dylik lägenhet utginge, då den af en eller annan anledning komme att utöfver den lagliga tillträdestiden stå ledig, dels ock de medel, som funnos samlade i stiftens emeriti- och byggnadskassor, eller i de sistnämndas ställe ett årligt statsanslag, som då beräknades till 30,000 riksdaler.

Innan detta förslag, hvaröfver yttranden af vederbörande myndigheter inhemtades, hann blifva föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, hade tillämpningen af Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862 angående reglering af presterskapets löneinkomster gjort en omarbetning af förslaget nödig, i synnerhet beträffande den grund, hvarefter delegarnes bidrag till pensionskassan, samt i följd deraf pensionsbeloppens storlek borde beräknas. Kongl. Maj:t har derföre den 8 November 1872 tillsatt en komité med uppdrag att efter tagen kännedom om de yttranden, hvilka afgifvits öfver det af Presteståndet uppgjorda förslag, taga denna angelägenhet i förnyad ompröfning. Öfver komiténs förslag, som till Kongl. Maj:t inkom den 17 Juli 1873, hafva inforrats utlåtanden från vederbörande presterskap och elementarlärare, samtliga consistoria ecclesiastica samt direktionerna för Stockholms stads undervisningsverk, nya elementarskolan och seminarium för bildande af lärarinnor; hvarefter komiterade, med anledning af hvad i dessa utlåtanden anförts, afgifvit nytt betänkande i ämnet, innefattande alternativa förslag dels till särskilda enke- och pupillkassor för presterskap och lärare, dels till förening af begge dessa kassor till en enda. Detta betänkande öfverlemnades af Kongl. Maj:t till det under sistlidne år församlade Allmänna Kyrkomöte, som i underdånig skrifvelse den 7 Oktober 1873, hvilken härvid bifogas, förklarar sig i hufvudsakliga delar godkänna först nämnda alternativ. Komiterades begge utlåtanden skola till Riksdagen aflemnas för att bland dess ledamöter utdelas.

Hufvudgrunderna i komiterades af Kyrkomötet godkända förslag äro följande. Särskilda enke- och pupillkassor bildas för prester och elementarlärare, dock så att dessa kassor stå under samma förvaltning. Delegare i den förra äro samtliga ordinarie och extra-ordinarie prester, samt konsistoriernas notarier och amanuenser, i den senare alla ordinarie elementar- och seminarilärare, som hafva presterlig tjänstårsberäkning, undantagande lektorer med prebenden,

hvilka för hela sin lön skola vara delegare i förstnämnda kassa. Inom hvarje kassa bildas en grundfond af sådana medel, hvilka icke inflyta genom direkta bidrag af delegarne, samt en tillskottsfond, hvari ingå hufvudsakligen delegarnes bidrag, beräknade till 2 procent årligen af hvarje lön. Till pension berättigade äro delegares enka och barn, de sistnämnda i tre fall, nemligen a) då de icke fyllt 21 år, b) efter fyllda 21 år, då de genom kropps- eller sinnessjukdom äro urståndsatta att till sitt uppehälle bidraga och c) döttrar efter uppnådda 55 år, så vida de icke äro eller hafva varit gifta. I grundfonden anses alla delegare hafva lika stora lotter, hvarföre den andel af hvarje pension, som utgår från denna fond, är bestämd till lika stort belopp för alla innehafvare af full pension, hvaremot den andel, som utgår af tillskottsfonden, blir större eller mindre i förhållande till storleken af hvarje delegares senast erlagda årsbidrag till nämnda fond. Pensionerna begynna utdelas med mindre belopp, så snart tillgångarne det medgifva, men beräknas efter 23 år uppgå till fullt belopp, hvarefter extra nådår kunna upphöra; deremot skulle äfven efter denna tid de genom presterskapets privilegier enkor och barn efter prester och skollärare tillförsäkrade privilegii-nådår, som i viss mån motsvara boställshafvares fardagsår, fortfarande utgå. Inrättningens styrelse och förvaltning samt pensionsutdelningen anförtros åt en direktion, som för fem år i sender utses af delegarnes bolagsstämma. Bolagsstämman, som består af 13 fullmäktige, utsedde en från hvarje stift och en från Stockholms stad, deraf 9 delegare i presterskapets och 4 delegare i elementarlärarnes enke- och pupillkassa, utser tillika revisorer, bestämmer förvaltningskostnaderna, besluter öfver förslag till ändringar i pensions-reglementet, hvilka dock skola underställas Kongl. Maj:ts pröfning, m. m.

Förutom särskildt donerade medel och delegarnes årsafgifter hafva komiterade såsom inrättningens tillgångar föreslagit i första rummet stiftens emeriti-kassor. Dessa kassor hafva uppkommit genom den föreskrift i skolordningen den 16 December 1820 att för beredande af tillgång till pensionering af åldrige lärare vid elementarläroverken skulle vid hvarje läroverk inrättas en cassa emeritorum, så snart någon fond dertill blefve af statsverket anslagen eller nödiga medel kunde annorstädes ifrån af hvarje konsistorium uppgifvas. Under den tid, då dessa kassor uppkommo, räknade elementarlärarne dubbla presterliga tjänstår. Det låg derföre i det obefordrade presterskapets intresse att emeritikassornas tillväxt, så vidt möjligt var, befrämjades, på det att emeritilönerna måtte blifva nog stora att bereda elementarlärarne vid en framskriden ålder den utkomst, hvilken desse lärare eljest med framgång sökte under täflan med presterskapet om lediga ecklesiastika sysslor. Af detta förhållande likasom af den nära förbindelse i öfrigt, hvari kyrka och skola på denna tid ännu stodo till hvarandra, kan det förklaras, att den hufvudsakliga inkomst, som af Kongl. Maj:t på olika tider anslogs

till de särskilda emeritikassorna, utgjordes af afkastningen från lediga prest-sysslor. På detta sätt hafva emeritikassorna efter hand vunnit en betydlig tillväxt, hvilken dock numera hufvudsakligen betingas af inflytande räntor. De öfriga inkomsterna hafva nemligen i allmänhet blifvit emeritikassorna framtagna, då dessa kassor, sedan elementarlärarne blifvit berättigade att erhålla pension å allmänna indragningsstaten, icke vidare äro för sitt först afsedda ändamål behöfliga.

Under åberopande af detta förhållande och med erinran derom, att en del emeritikassors utgifter numera utgjordes endast af förvaltningskostnader, medan från de öfriga utgingo emeritilöner endast till jmförelsevis obetydliga belopp, har Riksdagen i underdånig skrifvelse den 12 Maj 1868 anhållit, att Kongl. Maj:t, efter utredning af förhållandet med nämnda kassor, täcktes taga under ompröfning, i hvad mån och på hvad sätt desamma må användas till befrämjande af det med dem afsedda pensionsväsendet, och i sammanhang med frågan om pensioneringen i allmänhet till Riksdagen i ämnet aflåta nådig proposition.

Hvad beträffar den begärda närmare redogörelsen för emeritikassornas uppkomst och närvarande ställning vill Kongl. Maj:t hänvisa dels till den utredning i dessa hänseenden, som i komiterades först afgifna betänkande, Bil. A., förekommer, dels till den särskilda uträkning, som finnes denna nådiga proposition bifogad, och hvaraf inhemtas, att emeritikassornas samfälda behållning, sedan de förbindelser, för hvilka de häfta, fråndragits, vid innevarande års slut torde komma att uppgå till omkring 825,000 riksdaler.

I afseende åter på det framtida användandet af dessa, hufvudsakligen genom besparingar å presterliga löningsmedel bildade, för elementarlärarnes bästa afsedda kassor torde allt skäl förefinnas att, på sätt komiterade föreslagit, anslå dem till ett med deras uppkomst och ursprungliga syfte så nära beslägtadt och för presterskapet såväl som elementarlärarne så högeligen önskvärdt ändamål som inrättandet af pensionskassor för dessa tjänstemäns enkor och barn. Derest emeritikassorna, såsom komiterade förutsatt, delades mellan begge pensionskassorna i förhållande till presternas och elementarlärarnes nuvarande antal, skulle på presterskapets enke- och pupillkassa belöpa omkring 600,000 riksdaler och på lärarnes omkring 200,000 riksdaler.

Såsom ytterligare tillgång särskildt för presterskapets pensionskassa hafva komiterade beräknat ett års behållen inkomst af hvarje presterlig beställning i riket, hvilken inkomst utfaller, då en viss beställning första gången efter pensionsreglementets fastställande varder ledig. Den tillgång, som derigenom skulle tillfalla grundfonden, och som är ett nödvändigt vilkor för att en pensionsinrättning under närvarande förhållanden skall kunna komma till stånd, har beräknats till sitt närvarande värde motsvara ett ka-

pital af 2,768,680 riksdaler. På det att kassan snarast möjligt måtte blifva i stånd att utdela fulla pensioner, är det af vigt, att denna inkomst får uppbäras under *först* inträffande ledighet vid hvarje prestsyssla, utan afseende derpå att nådårsberättigade sterbhusdelegare finnas. Det kan häremot erinras, att i sådant fall, då till nådåren ytterligare lades det år, under hvilket afkomsten af sysslan borde tillfalla pensionskassan, olägenheterna af nådåren skulle än vidare utsträckas; men å andra sidan bör ej heller förbises, att genom ett sådant medgifvande *för en gång* åstadkommes det resultat, att *alla* extra nådår efter en tid af något öfver tjugo år borde kunna upphöra, under det att deremot dessa nådår antagligen komme att under en vida längre tid fortfara, derest pensionskassan för rättigheten att draga sin årsinkomst af en prestsyssla nödgades afvakta den tid, då sysslan blefve ledig, utan att siste innehafvaren efter sig lemnat nådårsberättigade sterbhusdelegare. I öfrigt kan bördan af de många vakansåren för församlingarne ofta nog lindras derigenom, att redan från den tid, då pensioner först begynna utdelas, icke flera än ett extra nådår i hvarje fall beviljas, på sätt Kyrkomötet i omförmälda underdåniga skrifvelse hemställt.

I det fall åter att vid inträffande ledighet nådår ej eger rum, kan pensionskassans årsafkomst från sysslan utgå, utan att dennas återbesättande derigenom uppehålls utöfver hvad nu är förhållandet. Enligt stadgan för rikets elementarläroverk skall nemligen ett års behållen inkomst, sedan aflöning och utskylder blifvit vederbörligen bestridda, efter ecklesiastik tjänsteman utom läroverket, hvilken genom erhållet afsked eller genom afsättning från tjensten afgått eller som aflidit utan att efterlemna enka eller omyndiga barn, hvilka äro till nådår lagligen berättigade, ingå till stiftets byggnadskassa. Nu har emellertid, just med afseende derpå, att presterskapet egde billiga och rättvisa anspråk på dessa och likartade presterliga löningsmedel för tillvägabringande af en enke- och pupillkassa, Kongl. Maj:t vid 1862—63 årens riksdag föreslagit och Rikets Ständer bifallit, att medel till nybyggnad och underhåll af skolhus i stället skulle beredas genom en terminsafgift af hvarje lärjunge vid rikets elementarläroverk. Härigenom hafva åtminstone de flesta byggnadskassor blifvit satta i tillfälle att kunna till pensionsfonden utan ersättning för en gång afstå ett års inkomst vid inträffande ledighet af omförmälda slag, i följd hvaraf någon annan förändring i bestående förhållanden icke i dessa fall komme att ega rum, än att byggnadskassans rätt att uppbära ett års inkomst af prestsysslan öfverflyttas på pensionskassan.

Då här förutsättes, att denna inkomst bör tillfalla pensionskassan vid *första* inträffande ledighet, bör likväl undantag ske för de fall, då, såsom förhållandet är med byggnadskassorna i Upsala, Calmar, Carlstads och Wisby stift, dessa kassor för bekostande af skolhusbyggnader inom stiftet iklädt sig förbindelser, hvilka icke kunna infrias, derest ej kassan fortfarande utan

afbrott kommer i åtnjutande af alla eller åtminstone en del af dessa vakansmedel. Utan att eftergifva pensionskassans rätt att äfven från dessa stift bekomma ett års vakansmedel från hvarje af nu ifrågavarande sysslor, bör likväl Kongl. Maj:t i hvarje särskildt fall med afseende på byggnadskassans ställning pröfva, vid *hvilken* ledighet, den först inträffande eller en senare, samma medel böra tillfalla pensionskassan.

Den sista af de inkomster komiterade påräknat för presterskapets enke- och pupillkassas grundfond, och detta för all framtid, äro de s. k. kaduk- och vederlagsmedlen, eller all behållen inkomst vid prestsyssla, hvilken i följd af tvist eller annan omständighet kommer att stå ledig utöfver den lagliga tillträdestiden, samt vederlag under extra nådår. Enligt 136 § i stadgan för rikets elementarläroverk fördelas dessa medel af Kongl. Maj:t på förslag af Domkapitlet mellan läroverkens särskilda kassor, efter som den ena eller den andra af dem finnes deraf vara i största behof. Om ifrågavarande medel gäller hvad ofvan blifvit sagdt om vakansmedlen, att de såsom presterliga löningsmedel böra användas för presterskapets nytta. De uppgå enligt komiterades beräkning till ett belopp af omkring 16,000 riksdaler årligen, hvarifrån dock kommer att afgå närmare 3,000 riksdaler, sedan extra nådåren upphört, och vederlaget följaktligen ej vidare tillfaller kassan. Hela denna inkomst är af komiterade beräknad endast till betäckande af de för begge pensionskassorna gemensamma förvaltningskostnader. Då i Upsala, Carlstads och Wisby stift jemväl kaduk- och vederlagsmedlen ingå till byggnadskassorna, torde af ofvan angifvet skäl det böra bero af Kongl. Maj:t att bestämma, vid hvilken tid ifrågavarande medel i dessa stift skola begynna att tillfalla pensionskassan.

Med de tillgångar, hvilka sålunda blifvit för presterskapets enke- och pupillkassa beräknade och i öfrigt komme att dit inflyta, skulle pensioner derifrån kunna utgå till det belopp, att t. ex. enkan efter en prest, hvars lön varit

1,000 R:dr	skulle i pension	erhålla	266 R:dr.
2,000	"	"	332 "
3,000	"	"	398 "
4,000	"	"	464 "
5,000	"	"	530 "
6,000	"	"	596 o. s. v.

hvertill komme ytterligare tillägg i pensionen till förmån för oförsörjda barn, der sådana finnas.

Af samtliga nu omförmälda medel skulle endast en fjerdedel af emeritikkassorna tillfalla elementarlärarnes enke- och pupillkassa. Den årliga räntan å detta kapital utgör omkring 8,000 riksdaler, under det att enligt komiterades beräkning 53,000 riksdaler, förutom delegarnes årsafgifter, årligen er-

fordras, derest lärarnes enkör och barn, såsom tillbörligt synes vara, skulle erhålla lika stora pensioner med presterskapets. För att åstadkomma fyllnaden erbjuder sig visserligen i första rummet den utväg, som blifvit följd för att åt presterskapets pensionskassa anskaffa den nödiga grundfonden, eller att anslå ett års behållen inkomst af hvarje syssla vid elementarläroverken, då ledighet först inträffar. Denna anordning vore i sjelfva verket icke något annat än att till pensionskassan, ehuru på ett indirekt sätt, bevilja ett anslag af statens medel. Då ett statsanslag utan tvifvel är ett vilkor för kassans bringande till stånd, bör man dock tillse, att det lemnas under en form, som icke i likhet med den nu angifna skulle utöfva ett menligt inflytande på den allmänna undervisningens gång, och som tillika blefve mindre betungande för statsverket, än att på en gång anslå ett större kapital. Det torde därför vara att föredraga, att staten bidrager till elementarlärarnes enke- och pupillkassa, likasom till civilstatens och arméens, med ett visst årligt belopp, som i detta fall borde betäcka skilnaden mellan de erforderliga 53,000 riksdaler och de från emeritikassorna inflytande 8,000 riksdaler och följaktligen bestämmas till 45,000 riksdaler.

I anledning af hvad sålunda i detta ärende förekommit vill Kongl. Maj:t i nåder föreslå Riksdagen att — jemte det till bildande af en pensionskassa för enkör och barn efter prester och elementarlärare, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med komiterades af Kyrkomötet godkända förslag, anslås dels de nuvarande emeritikassornas behållning, med skyldighet för pensionskassan att ansvara för de förbindelser, hvari emeritikassorna för närvarande häfta, dels ett års behållen inkomst af hvarje presterlig beställning i riket, hvilken inkomst i allmänhet bör utfalla då en viss beställning första gången efter pensionsreglementets fastställande varder ledig, dels ock all behållen inkomst vid prestsyssla, hvilken i följd af tvist eller annan omständighet kommer att stå ledig utöfver den lagliga tillträdestiden, äfvensom vederlag under extra nådår — tillika måtte såsom bidrag till pensionsfonden för elementarlärarnes enkör och barn å Riksstatens nionde hufvudtitel uppföras ett årligt anslag af 45,000 riksdaler.

De handlingar, som röra detta ärende, skola till Riksdagens vederbörande Utskott öfverlemnas, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

G. Wennerberg.

Afskrift.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Sedan Eders Kongl. Maj:t under den 9 November 1872 uppdragit åt särskilda komiterade att, efter tagen kännedom af Presteståndets den 12 December 1863 till Eders Kongl. Maj:t ingifna underdåniga skrifvelse med förslag till reglemente för svenska presterskapets enke- och pupillkassa, jemte de öfver samma förslag af vederbörande myndigheter afgifna yttranden, inkomma med det underdåniga utlåtande och ytterligare förslag i ämnet, hvar till samma yttranden och sakens beskaffenhet i öfrigt kunde föranleda, samt dervid tillika tillse, ej mindre huruvida icke pensionsanstalten kunde så ordnas, att så väl extra nådår, som ock det presterskapets enkor och barn enligt dess privilegier tillkommande ordinarie eller så kallade privilegii-nådåret måtte kunna upphöra, än äfven om icke de i 9 § 2 mom. a) af Presteståndets berörda förslag omförmälda årliga inkomster för kassan borde begränsas till dels ett års behållen inkomst för en gång af hvarje ecklesiastik tjänst utom elementarläroverket, hvilken, vare sig genom innehafvarens afskedstagande eller afsättning eller i följd af hans död blefve ledig, utan att i sistnämnda fall extra nådår åt hans enka eller barn beviljats, dels ock de inkomster, hvilka jemlikt särskilda föreskrifter borde tillfalla stiftets emeritkassor, och komiterade i anledning af berörda uppdrag utarbetat och till Eders Kongl. Maj:t ingifvit betänkande och förslag angående pensionering af enkor och barn efter prestmän och elementarlärare, jemte förslag till pensionsreglementen, samt stiftens presterskap och lärarne vid elementarläroverken, äfvensom samtliga Consistoria Ecclesiastica i riket, samt direktionerna öfver Stockholms stads undervisningsverk, Nya elementarskolan i Stockholm och Lärarinneseminarium derstädes öfver förslaget afgifvit underdåniga utlåtanden, samt komiterade med anledning af de i nämnda utlåtanden förekommande anmärkningar uppgjort ett i vissa delar omarbetadt förslag; har Eders Kongl. Maj:t till Kyrkomötet öfverlemnadt begge dessa förslag jemte de till ärendet hörande handlingar, på det Kyrkomötet måtte i ämnet afgifva yttrande; och får Kyrkomötet härmed underdånigt yttrande afgifva.

Angående behovet af en pensionsinrättning för enkor och barn efter ecklesiastika embets- och tjänstemän anser Kyrkomötet sig icke böra yttra något vidare, än att, då detta behof länge varit insedt och så till vida behjertadt, att det både vid flera riksdagar och äfven inom stiftet varit före-

mål för allvarliga öfverläggningar, Kyrkomötet för sin del finner angeläget att utan ytterligare uppskof åtgärder vidtagas för åvägabringandet af sådan pensionsinrättning.

Hvad beträffar de af komiterade i det förnyade betänkandet uppställda alternativen, nemligen dels gemensamt reglemente för hela svenska ecklesiastikstaten, dels reglemente särskildt för presterskapets och särskildt för elementarlärarestatens enke- och pupillkassa, finner Kyrkomötet det senare alternativet hafva företräde, enär, oaktadt de många anslutningspunkter som förefinnas mellan dessa båda stater, en väsendtlig del af de tillgångar, som beräknas för pensioneringen, är afsedd att utgå för presterskapet från lediga presterliga lägenheter och för lärarne genom statsanslag, hvartill kommer att presterskapet eger tillgångar i den af Presteståndet donerade f. d. arkivkassan samt Stockholms centonalkassa, i hvilka lärarestaten icke har andel, i följd hvaraf möjligt är, att den ena kassan kan grundas och träda i verksamhet före den andra, samt dessutom i afseende på dessa båda stater dels olika villkor för inträde i embetet, dels olika stadganden angående lönebesparingar vid tjänster, som utöfver den laga tillträdestiden stå lediga, förefinnas, i följd hvaraf kollisioner kunna inträda, som alldeles förebyggas om hvardera staten har sin särskilda enke- och pupillkassa, hvilket åter icke bör förhindra den besparing i utgifter, som af komiterade är afsedd genom förslaget om gemensam förvaltning. Hvad åter angår det andra alternativet, finner Kyrkomötet detsamma vara så affattadt, att derigenom de svårigheter, som hittills förhindrat frågans tillfredsställande lösning, blifvit i väsendtligaste måtto undanröjda, och att frågan om pensionsförening för presters och lärares efterlemnade enkor och barn derigenom hunnit sådan utveckling, att den under vissa förutsättningar, hvilka Kyrkomötet uti särskilda här nedan upptagna underdåniga framställningar skall upptaga, kan åvägabringas, och får med anledning häraf Kyrkomötet

1:o) med afstyrkande af förslaget till gemensamt reglemente för svenska ecklesiastikstatens enke- och pupillkassa, underdånigst förklara, att Kyrkomötet för sin del godkänner de uti komiterades förnyade underdåniga betänkande angående pensionering af enkor och barn efter svenska ecklesiastikstaten under Litt. II A och II B upptagna förslag till reglementen, dock med följande tillägg och förändringar, uti

II A. Förslag till reglemente för svenska presterskapets enke- och pupillkassa.

§ 2 mom. 1 ändras sålunda: "så väl delegares årsafgift som den pensionsandel — —".

§ 2 mom. 3 utgå de ord, som förekomma efter "löneregleringen", såsom obehöfliga.

§ 2 mom. 5 ändras sålunda: "Extra ordinarie prestnäs löner beräknas till 600 R:dr".

§ 3 erhåller i slutet ett nytt moment af följande innehåll: "Retroaktiv afgift efter samma grunder erlägges jemväl af e. o. prestman, hvilken, till följd af vunnen befordran inom kyrkan, varder förpligtad i inrättningen ingå, så vida han vid inrättningens stiftelse varit berättigad i densamma ingå, men detta uraktlåtit".

§ 4 mom. 2 ändras sålunda: "för den, som förut icke innehaft någon tjänst med lön eller ock innehaft tjänst, för hvilken — —".

§ 6 mom. 1 utgår sista punkten: "Den deremot — — — dertill".

§ 9 sista momentet erhåller följande förändrade lydelse: "Tillfaller någon enskild donation enke- och pupillkassan, skola de deraf härflytande medel användas enligt gifvarens föreskrift, så vida den enligt direktionens ompröfning finnes vara med inrättningens syfte förenlig. Är sådan donation gifven utan föreskrift om sättet för medlens användning, skall den fördelas lika på grundfonden och tillskottsfonden.

§ 17 mom. 1 erhåller följande lydelse:

Pensionsinrättningens utgifter vare:

1:o oundgängliga förvaltningskostnader, hvilka skola bestridas till tre fjerdedelar af presterskapets, till en fjerdedel af lärarnes grundfond;

2:o utdelningen — — —

3:o möjligen blifvande — — —

§ 28 uteslutas orden: "och rektorerna af delegarne vid läroverken".

II B. Förslag till reglemente för svenska elementarlärarestatens i riket enke- och pupillkassa.

§ 1 slutet ändras sålunda: "lektorer med prebende, hvilka för hela sin lön skola vara delegare i presterskapets enke- och pupillkassa".

Samma § 1 erhåller ett nytt moment af följande innehåll: "Lärare, som jemte sin läraresyssla innehafva tjänst, på grund hvaraf de äro berättigade eller förpligtade till inträde i presterskapets enke- och pupillkassa, vare för hela sin lön delegare endast i lärarestatens enke- och pupillkassa".

§ 2 mom. 1 ändras sålunda: "så väl delegares årsavgift som den pensionsandel — —".

§ 4 mom. 2 ändras sålunda: "För den som förut icke innehaft någon tjänst med lön, eller ock innehaft tjänst för hvilken — —".

§ 9 mom. 1, der genom något förbiseende från komiterades sida lärarnes andel af emeriti-kassorna icke finnes upptagen, erhåller följande innehåll: "Uti enke- och pupillkassans grundfond ingå följande medel:

1:o) det af Kongl. Maj:t dertill nådigst anslagna kapital.

2:o) det af statsmedel beviljade årliga anslag".

§ 9 sista momentet erhåller följande förändrade lydelse: "Tillfaller någon enskild donation enke- och pupillkassan, skola de deraf härflytande medel användas enligt gifwarens föreskrift, så vida den enligt direktionens ompröfning finnes vara med inrättningens syfte förenlig. Är sådan donation gifven utan föreskrift om sättet för medlens användning, skall den fördelas lika på grundfonden och tillskottsfonden".

§ 17 mom. 1 erhåller följande lydelse: "oundgängliga förvaltningskostnader, hvilka skola bestridas till tre fjerdedelar af presterskapets, till en fjerdedel af lärarnes grundfond".

Då komiterade å ena sidan afsett att förvaltningen af presterskapets och elementarlärarnes enke- och pupillkassa skall, för förminskande af förvaltningskostnaderna, vara gemensam, men å andra sidan icke med tydliga ord i kassornas reglementen sådant angifvit, och då Kyrkomötet anser fördelaktigt att sådan gemensamhet kommer till stånd samt nödigt att beständighet i detta hänseende förefinnes, och dertill kommer, att vid sådant förhållande de respektive staterna böra tillförsäkras hvar för sig visshet, att så väl bland revisorerne som i bolagsstämmor varda hvar för sig representerade, göres i båda reglementsförslagen följande tillägg:

a) § 20 mom. 1: Efter orden: "Inrättningens styrelse och förvaltning" införes: "som är gemensam för svenska presterskapets och elementarlärarestatens enke- och pupillkassar".

b) § 33 erhåller följande förändrade lydelse: "Revision af förvaltning, räkenskaper och tillgångar verkställes i Stockholm hvarje år under förra hälften af Augusti månad genom tre af delegarne inom stiftens och Stockholms stad, en från hvarje, turvis valde revisorer, dervid presterskapet väljer två och elementarlärarne en revisor. Direktionen eger att i början af hvarje år — — utdelas".

c) § 37 erhåller följande tillägg i första momentet: "Till fullmäktige väljas, turvis inom stiftens, nio delegare af presterskapets och fyra af elementarlärarnes enke- och pupillkassa".

d) § 40 erhåller i slutet följande tillägg efter fullmäktige: "deribland, då frågan angår ensamt reglemente för svenska presterskapets enke- och pupillkassa, minst sex af presterskapets, och då frågan angår ensamt elementarlärarnes enke- och pupillkassa minst tre af elementarlärarnes fullmäktige".

Då uppenbart är att gemensamhet i styrelse och förvaltning icke kan ifrågakomma förr än båda enke- och pupillkassorna kommit till stånd, men

hinder icke förefinnes för den ena kassan att träda i verksamhet oberoende af den andra, och omständigheter kunna föranleda att så blir förhållandet; har Kyrkomötet ansett nödigt, att i slutet af reglementet för presterskapets enke- och pupillkassa införes ett

Öfvergångsstadgande

af följande lydelse:

“Hvad i §§ 20, 33, 37 och 40 finnes stadgadt angående elementarlärarens rättigheter i fråga om styrelse och förvaltning m. m. vinner icke tillämpning förr än reglemente för elementarlärarnes enke- och pupillkassa blifvit af Kongl. Maj:t i nåder utfärdadt;” samt

att likaledes i slutet af reglementet för elementarlärarnes enke- och pupillkassa införes ett

Öfvergångsstadgande

af följande lydelse:

“Hvad i §§ 20, 33, 37 och 40 finnes stadgadt angående presterskapets rättigheter i fråga om styrelse och förvaltning m. m. vinner icke tillämpning förr än reglemente för presterskapets enke- och pupillkassa blifvit af Kongl. Maj:t i nåder utfärdadt.”

Sedan Kyrkomötet sålunda underdånigst redogjort för de förändringar i komiterades senast afgifna förslag till reglementen, hvilka af Kyrkomötet ansetts nödiga, får Kyrkomötet underdånigst afgifva det yttrande och framställa de förslag, som utgöra förutsättningar för möjligheten att avvägbringa den pensionering af ecklesiastikstatens enkör och barn, hvilken uti bemälda reglementen är afsedd, och då Eders Kongl. Maj:t uti den till komiterade aflätna nådiga skrifvelsen af den 8 November 1872 berättigat komiterade att taga i beräkning, såsom pensionskassornas tillgångar, bland annat jemväl de inkomster, hvilka jemlikt särskilda föreskrifter borde tillfalla stiftets emeriti-kassor, har Kyrkomötet, som för sin del icke finner hinder möta för bemälda kassors användning till sagda ändamål, endast ansett sig böra taga i öfvervägande det af komiterade gjorda förslag till fördelning emellan de särskilda kassorna af den tillgång, som förefinnes uti dessa kassor, och får, med hänvisning till den af komiterade verkställda utredning, emot hvilken Kyrkomötet icke har något att anmärka, och då deraf framgår att någon

fullgiltig rättsgrund för deras fördelning icke torde kunna antagas, men att billighetens fordringar bäst lära få anses uppfyllda genom en fördelning i det närmaste efter presters och lärares nuvarande antal, underdånigst afgifva det yttrandet,

2:o) att stiftens emeriti-kassor, för den händelse Kongl. Maj:t nådigst anvisar dessa medel till grundfond för presterskapets och elementarlärarestatens enke- och pupillkassor, böra fördelas till tre fjerdedelar på den förra och en fjerdedel på den senare, samt att de respektive kassorna, i förhållande till dem anvisade andelar, öfvertaga ansvaret för de pensioner, hvilka möjligen till följd af Eders Kongl. Maj:ts nådiga Resolutioner från emeritikassorna för närvarande utgå.

Hvad angår Eders Kongl. Maj:ts i ofvan åberopade nådiga skrifvelse till komiterade gifna föreskrift, att tillse huruvida icke pensionsanstalten kunde så ordnas, att så väl extra nådår som ock det presterskapets enkor och barn enligt dess privilegier tillkommande ordinarie eller s. k. privilegii-nådåret måtte kunna upphöra, hafva komiterade i fråga om de förra vid sitt förslag afsett, att, i mån af kassans tillväxt och ju mer den blir i stånd att utdela fulla pensioner, de extra nådåren måtte blifva allt mera sällsynta och inom en icke allt för aflägsen tid af sig sjelfva försvinna, nemligen vid den tidpunkt, tjugutre år efter pensionsinrättningens stiftelse, då pensionerna ur grundfonden till sitt fulla belopp utgå. De senare eller privilegii-nådåren hafva deremot komiterade funnit, hvad presterskapets angår, motsvaras af de fardagsår, som tillkomma äfven andra embetsmannaklasser, de der äro med boställen försedda, och i följd deraf, med anledning af de olägenheter, som skulle vara för sterbhusen förenade med en plötslig afflyttning från lägenhet, sett sig nödsakade tillstyrka deras fortfarande. Vid sådant förhållande, och ehuru samma anledning icke förefinnes till bibehållande af privilegii-nådår för elementarlärarne i allmänhet, hafva komiterade icke ansett billigt föreslå någon förändring i hvad dem enligt privilegier tillkommer, så mycket mindre, som de löneförmåner, hvilka tillkomma dessa lärare, icke lemna dem tillfälle att göra besparingar för sina efterlevande; och får med anledning häraf Kyrkomötet, som delar de af komiterade uttalade åsikter, och för sin del finner de pensioner, hvilka äro afsedda att utgå och för hvilka erhållande en dryg afgift åläggas presterskapet och lärarne, vara, särdeles under de första 23 åren, så ringa, att någon rubbning icke bör ske i fråga om det genom privilegierna dessa tjenstemäns enkor och barn tillförsäkrade s. k. nådåret, hvilket rätteligen är såsom fardagsår att anse, och som under erkännande deraf, att ett hufvudsakligt syfte vid inrättande af pensionskassorna måste vara de extra nådårens upphörande, likväl jemväl erkänner, att, under de första åren efter kassornas inrättande och innan pensionerna hunnit sitt fulla belopp, ömmande omständigheter kunna påkalla

beviljande af extra nådår, som dock i alla händelser bör inskränkas till endast ett år, underdånigst förklara,

3:o) att genom inrättande af svenska presterskapets och elementarlärarestatens enke- och pupillkassor någon förändring icke sker i hvad privilegierna stadga angående det dessa stater tillkommande ordinarie eller s. k. privilegii-nådåret; samt underdånigst anhålla,

4:o) att Eders Kongl. Maj:t jemväl efter inrättande af sagda kassor, vid särdeles ömmande omständigheter och så länge kassorna icke lemna tillgång till utdelning af fulla pensioner, må genom beviljande af ett extra nådår komma nödställda enkor och barn efter ecklesiastike tjenstemän till hjälp.

Uti Eders Kongl. Maj:ts ofta åberopade nådiga skrifvelse till komiterade har derjemte nådig föreskrift blifvit gifven, att komiterade böra tillse, om icke de i 9 § 2 mom. a) af Presteståndets berörda förslag omförmälda årliga inkomster för kassan borde begränsas "dels till ett års behållen inkomst för en gång af hvarje ecklesiastik tjenst utom elementarläroverket, hvilken, vare sig genom innehafvarens afskedstagande eller afsättning eller i följd af hans död blefve ledig, utan att i sistnämnda fall extra nådår åt hans enka eller barn beviljats", hvilken inkomst under den vedertagna benämningen *vakansmedel* jemlikt § 133 c) i Kongl. Stadgan för elementarläroverket i riket af den 29 Januari 1859 ingår till stiftens byggnadskassor, "dels ock till de inkomster, hvilka jemlikt särskilda föreskrifter borde tillfalla stiftens emeriti-kassor", hvilka medel likaledes under vedertagen benämning *kadukmedel* jemlikt 136 § af samma nådiga stadga utgå af presterlig syssla, hvilken till följd af tvist eller annan omständighet kommer att stå ledig utöfver den lagliga tillträdestiden, hvartill ock bör hänföras vederlag under extra nådår. Hvad Eders Kongl. Maj:t sålunda anbefallt, är af komiterade iakttaget. Presteståndets förslag, § 9 mom. 2 a), har nemligen följande lydelse: "ett års inkomst af hvarje presterlig beställning, der innehafvaren med döden afgår, utan att efterlemna enka eller barn, som äro berättigade till nådår, äfvensom sådana inkomster, som af dylik lägenhet utgå, då den af ett eller annat skäl kommer att utöfver den lagliga tillträdestiden stå ledig", under det att komiterades förslag, § 9 i motsvarande moment, innehåller följande bestämmelser: "2:o ett års behållen inkomst af hvarje presterlig beställning i riket, hvilken inkomst utfaller, då en viss beställning *första* gången efter reglementets fastställande varder ledig; 3:o all behållen inkomst vid prestsyssla, hvilken till följd af tvist eller annan omständighet kommer att stå ledig utöfver den lagliga tillträdestiden, samt vederlag under extra nådår." Komiterade hafva således, enligt Kyrkomötets åsigt, undanröjt en af de väsendtligaste olägenheterna vid

Presteståndets förslag, nemligen den, att äfven efter inrättandet af en pensionskassa under vissa förhållanden en presterlig tjänst för all framtid skulle komma att stå ledig ett år utöfver privilegii-året, i det komiterade kunnat inskränka denna olägenhet till *första* gången sådan ledighet inträffar. Då dessa tillgångar för presterskapets pensionsfond äro af så väsendtligt inflytande på frågan om möjligheten af avvägbringande af dylik fond, att hela saken måste för närvarande förfalla, om de icke beviljas, anser sig Kyrkomötet böra, med förklarande att Kyrkomötet för sin del godkänner hvad uti komiterades förslag härom finnes upptaget,

5:o) hos Eders Kongl. Maj:t underdånigst anhålla, det täcktes Eders Kongl. Maj:t så bereda, att de uti § 9 mom. 2 och 3 af förslag till Reglemente för presterskapets Enke- och Pupillkassa omförmälda s. k. kaduk- och vakansmedel, äfvensom vederlag under extra nådår, varda till bemälda kassas grundfond anvisade.

För den händelse Eders Kongl. Maj:t beviljar hvad i föregående moment förekommer, varda så väl stiftens byggnadskassor som emeriti-kassorna förlustiga de betydliga tillgångar, som genom nu gällande stadganden varit dem tillförsäkrade. Då emellertid icke skäligt kan vara, att presterskapets löningsmedel fortfarande användas till skolhusbyggnader, och då dessutom staten anslagit medel till åtskilliga sådana byggnader samt i öfrigt numera genom lärjungarnes afgifter fonder vid läroverken bildas för detta ändamål, samt då, hvad beträffar emeriti-kassorna, sådana kassor framdeles icke blifva vidare behöfliga, sedan elementarlärarne fått sig tillförsäkrad rättigheten att under vissa villkor erhålla pensioner på indragningsstaten, får Kyrkomötet underdånigst anhålla,

6:o) att Eders Kongl. Maj:t, samtidigt med beviljad nådig fastställelse af reglementet för presterskapets enke- och pupillkassa, täcktes till all kraft och verkan undanröjda §§ 133 c) och 136 af Kongl. Stadgan för elementarläroverken i riket af den 39 Januari 1859.

I fråga om beredande af tillgångar för svenska elementarlärarestatens enke- och pupillkassa hafva komiterade ansett sig böra frångå det i deras första förslag till reglemente uppställda ena alternativ, att nemligen till kassan skulle ingå "ett års behållen inkomst af hvarje lärarebeställning i riket, hvilken inkomst utfaller första gången, då en viss beställning efter reglementets fastställande varder' ledig". Uti de af elementarläroverkens lärare afgifna yttranden häröfver har nemligen endast inom ett stift detta alternativ blifvit förordadt, och komiterade hafva med anledning deraf icke vidare upptagit detsamma, dels med afseende på de större olägenheter, som vid ett läroverk uppstå genom längre tids vikariat, dels ock derföre att sådana löner, som vid läraretjänster vid inträffande ledighet skulle till kassan inflyta, äro i sjelfva verket statsanslag, hvilka på en omväg och ojemnt

skulle komma henne till godo. Då nu, oaktadt de tillgångar, som äro att hemta från lärarnes andel i emeriti-kassorna och från delegares dryga årsafgifter, nemligen 2 procent af de äfven derförutan knappa lönerna, jemte retroaktiv- och åldersskilnadsafgifter, likväl betydlig brist visar sig för den händelse, såsom skäligt och nödigt är, pensionerna för deras enkor och barn skola komma att uppgå till samma proportionerliga belopp som presterskapets, hafva komiterade icke kunnat finna annan utväg än den, att definitivt upptaga det andra alternativet, nemligen ett af statsmedel utgående årligt anslag. Vid beräkning af detta anslags belopp hafva komiterade upptagit R:dr 35,000 R:mt såsom motsvarande ett års behållen inkomst af lärare-sysslor, samt 18,000 R:dr såsom tillskott för att ur lärarnes enke- och pupillkassas grundfond må kunna utdelas lika stort understöd till hvarje enka, som det för prestenka beräknade, hvilket belopp, tillsammans 53,000 R:dr årligen, dock — med hänseende dertill att inkomsten till presterskapets grundfond, såsom till en del beroende af konjunkturer, kan utfalla något mindre än efter den deröfver gjorda beräkning — ansetts kunna nedsättas till 50,000 R:dr. Kyrkomötet, som jemväl delar komiterades åsigt, att nu anförda utväg är att föredraga framför den af vakansmedel, och som anser angeläget att de män, hvilka hafva sig anförtrodd det uppväxande släktets uppfostran, och hvilka för detta sitt ansvarsfulla arbete icke hafva att påräkna högre aflöning än hvad till en familjs nödtorftiga uppehälle kräfvcs, finna sig förvissade derom, att deras efterlevande icke skola komma att lida nöd, får underdånigst anhålla,

7:o) att Eders Kongl. Maj:t täcktes genom nådig proposition föreslå, att Riksdagen beviljar ett årligt anslag, stort 50,000 R:dr, att från och med det år, då pensionsföreningen för rikets elementarlärare kommer till stånd, utgå till den i § 9 af förslag till reglemente för elementarlärarne omförmälda grundfond.

I sammanhang härmed, och då komiterade uppgjort sina beräkningar jemväl med afseende derpå, att de seminariilärare, som hafva eller få sig tillförsäkrad presterlig årsberäkning, må varda af samma pensionskassa delaktige, får Kyrkomötet, som anser en sådan förmån för desse tjenstemän behöflig, underdånigst förorda,

8:o) att seminariilärare med presterlig tjenstårsberäkning må, de närvarande berättigas, och de blifvande förpligtas att i elementarlärarnes pensionskassa ingå.

En fråga, som icke kan sägas stå i oskiljaktigt samband med nu förevarande pensionsfråga, men som dock dermed så nära sammanhänger, att den icke kan lemnas utan afseende, hafva komiterade så väl i sitt första som i det förnyade betänkandet sökt att utreda, och har Kyrkomötet funnit densamma vara af sådan vikt, att den jemväl bort till Eders Kongl.

Maj:ts nådiga ompröfning och behjertande framställas. Kyrkomötet har nemligen till följd af komiterades yttrande fäst sin uppmärksamhet på det förhållandet, att nuvarande fattiga prest- och lärareenkor, äfven om de här föreslagna enke- och pupillkassor komma till stånd, icke derifrån kunna erhålla något understöd, och att således inom de respektive stiften fortfarande bidrag måste utgå till sådana enkor, som deraf äro i behof. Den enkehjelp, som inom stiften för detta ändamål utgår, grundar sig dels på den genom Kongl. Brevet den 18 Februari 1653 till fattiga prestenkors understöd anslagna kronotionde, dels på dåvarande "Clerecies på allmän Riksdag ingångna förening", sedermera gillad och stadfästad genom Kongl. Brevet den 13 Augusti 1685, genom hvilken "alla Pastorer öfver hela riket utlofvat samt (Professores) Lectores i Gymnasiis och alle Scholæ-mästare, att the vilja årligen gifva the fattiga Prestänkor 1 Tunna spannemål eller ock halfannan Riksdaler; then som mycket fattig är gifver mindre efter råd doch icke ringare än 1 R:dr, Capellanerna $\frac{1}{4}$ R:dr, att och deras Änkor må något njuta af bemälda hjelp". Enligt komiterades upplysningar hafva emellertid dels dessa välgörenhetsinrättningar i så måtto frångått sitt ursprungliga ändamål, att icke blott *fattiga* enkor understödjas, utan äfven behållna och förmögna, dels i följd häraf en och annan prest och ännu flere skollärare helt och hållet, emot 1653 års förening, velat undandraga sig all afgift till den s. k. enkehjelpen, hvilken dock ofta utgör nu lefvande fattiga enkors enda inkomst.

I följd häraf anser Kyrkomötet, i likhet med komiterade, att i sammanhang med inrättande af nu föreslagna enke- och pupillkassor jemväl här omförmälda ömma förhållanden böra ordnas, särdeles som för nuvarande prester och skollärare, hvilka begagna sig af rättigheten att i enke- och pupillkassan inträda, för att betrygga sina *egna* efterlevandes framtida underhåll och för detta ändamål erlægga en betydlig årlig afgift, enkehjelpen till *företrädares*, måste kännas dubbelt tryckande, särdeles som med stor sannolikhet kan antagas, att af denna anledning den vägran att betala enkehjelp, som här och der begynt, skall, då den nya pensionsinrättningen kommer till stånd, blifva allt mer och mer allmän, om det får bero af hvars och ens behag att betala eller icke betala.

Med anledning häraf och i öfverensstämmelse med komiterades hemställan får Kyrkomötet i underdånighet anhålla,

9:o) att Eders Kongl. Maj:t, samtidigt med stadfästandet af reglementet för den nya enke- och pupillkassan, måtte utfärda en författning, som, med erinran om stadfästelsen af 1653 års förening, förnyar samma förening, och tillförbinder så väl prester som elementarlärare att betala deri stadgade enkehjelpsspannmål tills

vidare och intill dess att, sedan fulla pensioner af enke- och pupillkassan åt alla fattiga enkör utbetalas, fattigunderstödet, inskränkt till ett fåtal, kan bestridas af de af Kongl. Maj:t år 1653 doneerade medel utan detta tillskott, dock att Kongl. Maj:t tillika medgifver vederbörande rättighet att stiftsvis öfverenskomma om en mera efter lönerna lämpad fördelning af årsbidragen, utan att deras summa, så länge behovet fortfar, undergår förminskning.

Slutligen får Kyrkomötet underdånigst tillkännagifva, att Kyrkomötet icke varit i tillfälle granska hvarken den i komiterades första betänkande upptagna tabell angående löneregleringarne inom rikets pastorat eller de i det förnyade betänkandet befintliga tabeller II—V, hvilkas riktighet Kyrkomötet visserligen icke har anledning betvifla, men hvilkas fullkomliga tillförlitlighet dock är af den stora vikt, att deras granskning bör med stor noggrannhet företagas, innan de läggas till grund för de beräkningar, som i reglementena föreskrifvas, och vill af sådan anledning Kyrkomötet underdånigst hemställa,

10:o) att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta kontrollera de uppgifter angående löneregleringarne för presterskapet, äfvensom de tabeller, hvilka finnas komiterades betänkanden bifogade och skola tjena till ledning vid tillämpningen af presterskapets och elementarlärarestatens pensionsreglementen samt, sedan nödiga rättelser i händelse af behof blifvit vidtagne, dessa tabeller och uppgifter till efterrättelse stadfästa.

Ett exemplar af de till Kyrkomötet nådigst öfverlemnade förslag till reglementen med de förändringar Kyrkomötet vidtagit bifogas underdånigst.

Kyrkomötet framhårdar med djupaste vördnad, trohet och nit

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåte.

A. N. SUNDBERG.

Stockholm den 7 Oktober 1873.

A. H. Hallin.

Till Kongl. Maj:t underdånigst angående Kyrkomötets underdåniga

förslag till pensionsreglementen för svenska presterskapets enke- och pupill-kassa.

Vidimeras

ex officio

F. A. Westerling,

Registrator i Kongl. Ecklesiastik-departementet

Afskrift.

Emeriti-kassornas sannolika belopp den 31 December 1874.

Linköpings stifts emeritikassa	165,280	kronor,
Skara " "	41,157	"
Strengnäs " "	138,208	"
Westerås " "	189,792	"
Wexiö " "	51,484	"
Göteborgs " "	54,011	"
Calmar " "	34,849	"
Hernösands " "	112,093	"
Wisby " "	37,578	"
		<hr/>
Summa		824,452 kronor.

Upsala, Lunds och Carlstads stift hafva inga emeriti-kassor. Vid beräkningen äro emeriti-kassornas åtagna förbindelser (pensioner och lönefyllnader åt lärare) kapitaliserade och sedan frändragna. Uppgifterna om kassornas tillstånd äro gifna för den 31 December 1871. Sedan hafva räntor efter $4\frac{1}{2}$ procent blifvit tillagda, hvarvid dock först konsistorii-notariernas provision blifvit frändragen (= 3 procent af räntan).

A n m. I komiterades betänkande är, sid. 27, bilagan A, presterskapets andel i emeriti-kassorna föreslagen blifva.	596,320	kronor
och lärarnes är, sid. 34, upptagen till	198,773	"
		<hr/>
Summa		795,093 kronor.

Skiljaktigheten mellan dessa belopp på emeriti-kassorna beror förnämligast derpå, att det ena hänför sig till den 31 December 1874 och det andra till den 31 December 1873.

Enligt komiterades förslag skulle af emeriti-kassorna falla på presterskapets lott $\frac{3}{4}$ och på lärarnes $\frac{1}{4}$ (d. v. s. $\frac{1}{4}$ af 824,452).

Lärarne skulle således få 206,113 kronor eller i rundt tal 200,000. Tages 4 procent häraf, erhålles i årlig ränta å detta kapital 8,000 kronor. Subtraheras denna ränta från det (i komiterades förnyade underdåniga betänkande, sid. VI, för lärarnes behof beräknade) erforderliga årsanslaget 53,000, erhålles en rest af 45,000 kronor. För att fylla denna brist erfordras således ett statsanslag af 45,000 kronor, men ej 53,000 kronor, såsom man vid läsningen af det förnyade underdåniga betänkandet måste förmoda.

Stockholm den 23 Januari 1874.

F. W. Hultman,
en af de komiterade.

Vidimeras
ex officio

F. A. Westerling,

Registrator i Kongl. Ecklesiastik-departementet.

*Utdrag af protokollet öfver ecklesiastik-ärenden, hållet
inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å
Stockholms Slott den 9 Januari 1874.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern ADLERCREUTZ,
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena
Statsråden: BJÖRNSTJERNA,
BREDBERG,
BERG,
Friherre LEIJONHUFVUD,
WÆRN,
WENNERBERG,
BERGSTRÖM,
Friherre ALSTRÖMER och
WEIDENHIELM.

Vidare föredrog Departementschefen, Statsrådet Wennerberg:

21:o.

Kyrkomötets underdåniga skrifvelse af den 7 Oktober 1873 angående
bidrag till en pensionskassa för enkor och barn efter prester och elementar-

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 1 Saml. 1 Afd. 9 Häft.

lärare och i sammanhang dermed Riksdagens underdåniga skrifvelse den 12 Maj 1868 angående stiftens emeriti-kassor.

På Stats-Rådets tillstyrkan behagade Hans Maj:t Konungen förordna, att nådig proposition i ämnet af den lydelse, bilagan Litt. B vid detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo

C. A. Th. Ädelgren.